

ཀ་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པར་བྱས་མོད་ཀྱི་...
Although śrāvaka and pratyekabuddha arhats
have realized directly both [kinds of] subtle
selflessnesses, ... {PGP}

རྟོགས་པར་བྱ། ° opt. to be understood ° དཔེ་
རིས་དེ་ཉིད་ཀྱི་ཁ་བྱང་གསལ་བར་བཤད་པ་ལས་
རྟོགས་པར་བྱ། It should be understood from the
explanatory labels of just those illustrations.

རྟོགས་(པར་)འགྱུར། ° pr.cont. to realize; to
recognize ° (viks): {BMH} nekṣate (= rtogs
mi 'gyur); (prati-vi): {KD} prañīyate ° རྟོགས་
ལ་ཆགས་པས་བསྐྱབས་པའི་སྒོས། ཁྲི་ལྷར་བདེན་
པའང་རྟོགས་མི་འགྱུར། Just so, those whose
minds have been obscured by attachment to
a thesis also do not realize the truth. {BMH}
• དཔེར་ན་ཁྱེད་གདོང་ཟླ་བ་བཞིན། ཁྲིས་པས་
མཛེས་པ་རྟོགས་འགྱུར། For example, through
[the statement] “your face is like the moon,”
beauty is recognized. {KD} • རྩ་གྲུ་ལས་གཞན་
ཤེས་པ་ཡིས། ས་བོན་ཡོད་ཅེས་རྟོགས་འགྱུར།
[One] can realize “a seed exists” since the
consciousness [is] other than the sprout. {BCA}

རྟོགས་པར་གྱུར། ° perf. to realize ° (pra-
√bhū): {ADV} prabhāvyate ° འཁོར་ཐམས་
ཅད་ཀྱང་ཤེས་རབ་ཀྱི་པ་ལོལ་དུ་བྱིན་པའི་དོན་
རྟོགས་པར་གྱུར་ནས་... Everyone in the entou-
rage, moreover, having understood the mean-
ing of the perfection of wisdom, ... {HS-J} •
སྟོང་ཉིད་ཉིད་ཇི་དབྱེར་མེད་པ། ཁེམས་གང་གིས་
ནི་རྟོགས་གྱུར་ན། ... Whenever one has realized
a mind of inseparable emptiness and compas-
sion, ...

COLLOC.:

བྱང་པར་རྟོགས། བྱང་པར་རྟོགས། བྱང་པར་
རྟོགས། ° to realize distinctively • {PU}

adhigataviśeṣa

ངེས་པར་རྟོགས། ངེས་པར་རྟོགས། ངེས་པར་
རྟོགས། ° to definitely realize • {C} vibodhati;
{YBS} niścayādhigamana (= nges par rtogs
par byed pa); {C} niṣṭā gantavya (= nges par

rtogs par bya) ° ཚུར་མཐོང་ནམས་ཀྱིས་ཐོག་
མར་རྟོགས་ལ་བརྟེན་ནས་ངེས་པར་རྟོགས་དགོས་
པའི་ཆོས་ a phenomenon which must be defi-
nitely realized initially [by a common being]
in dependence upon a sign {D3}

དངོས་སུ་རྟོགས། དངོས་སུ་རྟོགས། དངོས་སུ་
རྟོགས། ° to explicitly realize; to actually real-
ize; to realize primarily ° རང་ལུལ་དངོས་སུ་
རྟོགས། [A cognition] explicitly realizes its
object. • རང་དངོས་སུ་རྟོགས་པའི་སྒོས་... An
awareness that explicitly realizes it ... {Göñ}
མངོན་པར་རྟོགས། མངོན་པར་རྟོགས། མངོན་
པར་རྟོགས། ° to thoroughly realize • {MSA}
saṃkalpa

མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས། མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས།
མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས། ° to directly realize •
sākādhigata ° གང་ཟག་གི་བདག་མེད་
མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་པའི་ཡེ་ཤེས་ལྟ་བུ། [A yogic
perceptual valid cognition is,] for instance, an
exalted wisdom consciousness directly realiz-
ing the selflessness of persons. {JAK} • བདག་
མེད་མངོན་སུམ་དུ་རྟོགས་ཟིན། Selflessness has
already been [newly] realized directly. {SGP}
• མཐོང་ལམ་གྱི་རྩེས་ལ་བདེན་པ་མངོན་སུམ་དུ་
རྟོགས་པའི་ལམ་... A path of directly realizing
the truth subsequent to the path of seeing ...

མངོན་སུམ་དུ་གསར་དུ་རྟོགས། མངོན་སུམ་དུ་
གསར་དུ་རྟོགས། མངོན་སུམ་དུ་གསར་དུ་རྟོགས།
° to newly and directly realize ° བདག་མེད་ཐ་
རགས་གང་རུང་མངོན་སུམ་དུ་གསར་དུ་རྟོགས་
པའི་ལམ་ the path of newly and directly real-
izing any of the coarse or subtle selflessnesses
{SGP}

ཉེ་བར་མ་རྟོགས། ཉེ་བར་མ་རྟོགས། ཉེ་བར་མ་
རྟོགས། ° to approach realization • (upa-vi):
{PW8} nopaiti (= nye bar ma rtogs) ° བྱང་
ཆུབ་སེམས་དཔའ་ཕྱི་མའི་མཐར་ཡང་ཉེ་བར་མ་
རྟོགས་སོ། A bodhisattva also does not approach
realization at the end. {PW8}

ཡང་དག་(པར་)རྟོགས། ཡང་དག་(པར་)རྟོགས།